

De onderneming

Bij het digitaliseringsbedrijf van Picturae-directeur Ingrid Bader (links) wordt historisch materiaal bewaard voor de toekomst.

PROFIEL PICTURAE

Het vastleggen van historisch materiaal kan heel bevredigend zijn, één klik per keer

Bij Picturae in Heerhugowaard wordt historisch materiaal digitaal vereeuwigd. Monnikenwerk, lucratief bovendien. Maar bovenal van belang voor zowel publiek als wetenschap.

Door **Marc van den Eerenbeemt** Foto's **Raymond Rutting**

De digitalisering van archiefstukken van kunstmuseum The Courtauld Gallery in Londen is een van de lopende projecten van Picturae in Heerhugowaard. Ook oude documenten van onder meer de gemeenten Amsterdam en Rotterdam gaan in de grote werkzaal door de handen van de medewerkers van het Noord-Hollandse bedrijf. Onophoudelijk klinkt het geklik van camera's, onder grote ledlampen, voor de juiste belichting. Op een willekeurige dinsdag zijn hier 22 scanoperators aan de slag, ieder in een eigen werkcabine van zwart tentdoek. Doorlopend worden historische documenten, foto's en tekeningen digitaal vastgelegd voor bewaring.

'Dit werk is een soort opleiding tot historicus', zegt scanoperator Martin Kiefer (63). Met collega Annemarie van Rosmalen (37) legt hij bijvoorbeeld de bouwtekeningen van een drijvend droogdok voor de haven van Soerabaja in toenmalig Nederlands Indië vast, een archiefstuk van het Nederlandse Scheepvaartmuseum. Dat zijn werk straks haarscherp voor iedereen online te bekijken is, geeft hem de voldoening waarnaar hij in dit werk op zoek is.

Picturae werd opgericht in 1997 door productfotograaf en kunstenaar Onno Zaman (1955-2014). Erfgoedcollecties konden met goede fotografie voor altijd worden vastgelegd, zag hij. Met de juiste software maak je bovendien de archivering van het werk makkelijker, net als het beheer van historische collecties. Door de resultaten via internet toegankelijk te maken, dienen deze ook nog eens een publiek en wetenschappelijk belang. Onderzoekers kunnen nu immers steeds meer archiefstukken opsporen en er ook met grote scherpste op inzoomen.

Het bedrijf heeft nu twee vestigingen, in Heerhugowaard en het Amerikaanse New Jersey. Daarnaast wordt er op wisselende locaties gewerkt aan losse projecten, zoals in Australië, Italië en Californië. Het klantenbestand vermeldt de namen van grote musea als Moma in New York en Tate in Londen, net als die van het Van Gogh en het Rijksmuseum. Ook foto-

bureaus als Magnum lieten hun oude opnamen veilig stellen door Picturae.

In Heerhugowaard is ook een aparte, extra beveiligde ruimte gemaakt voor een speciaal project; het digitaliseren van het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging. Negen medewerkers van Picturae zijn er bezig om gevoelige documenten vast te leggen voor de veelbesproken online-publicatie in 2025 van stukken over onder meer de oorlogsmisdaden en collaboratie van Nederlanders tijdens de Duitse bezetting. Hier werken uitsluitend gescreende medewerkers, in het bezit van een verklaring omtrent gedrag.

In een andere ruimte klinkt muziek, om precies te zijn een nummer van de Mary Stokes Band uit Dublin. Hier worden oude geluidsbanden en cd's verwerkt, zoals 150 pallets met zo'n 65 duizend bandopnames van de Ierse publieke zender RTE. De digitale weergave wordt gecontroleerd door kwaliteitssoftware, maar ook steekproefsgewijs 'live'. De medewer-

kers zijn altijd op zoek naar oude apparatuur. Niet alleen geluidsbanden verliezen hun waarde, ook de bandrecorders om ze af te spelen zijn steeds moeilijker te vinden.

Even vergankelijk blijken de microfiches die ooit populair waren voor de opslag van kranten en tijdschriften. Specialist 'transparanten' Frits Kaptijn (57) haalt er een tevoorschijn van *de Volkskrant*. Het doorzichtige kaartje is gemaakt door een bedrijf waar hij eerder voor werkte en dat is overgenomen door Picturae. 'In de jaren tachtig kocht een van ons iedere dag de krant, om die vast te leggen op microfiche. Nu leggen we veel microfiches opnieuw vast. Wat dat betreft is het bewaren voor de eeuwigheid repeterende arbeid.'

Oprichter Zaman verkocht in 2012 bijna de helft van de aandelen van Picturae aan de investeringsmaatschappij van Joop van den Ende, om met de opbrengst de vleugels internationaal uit te slaan. In 2018 werd het geheel overgenomen door

investeerder Karmijn en het toenmalige management. Ook die partij mikt op verdere expansie in het buitenland. De zakelijke belofte is immers groot. Nederland is al aardig onderweg met het digitaliseren van erfgoed, maar in de meeste landen staat die exercitie nog in de kinderschoenen. De afdeling die de software Memorix ontwikkelt voor beheer en ontsluiting van collecties werd vorig jaar verkocht aan een Zweedse softwarespecialist.

Software heeft toch een ander bedrijfsmodel, verklaart directeur Ingrid Bader (57) de verkoop. Picturae moet het vooral hebben van steeds weer losse projecten, die vaak worden toegewezen via een aanbesteding. Die concurrentie houdt ons scherp, zegt Bader. 'Nu komt bijvoorbeeld de helft van onze omzet uit de hoek van biodiversiteit. Dat is speciaal werk, maar bedrijfseconomisch gezien aantrekkelijker dan bijvoorbeeld het vastleggen van documenten.'

Begin juni werd bekendgemaakt dat Picturae het herbarium van de Universiteit van Florence zal digitaliseren, een klus van 5 miljoen euro. Voor dat archief worden sinds 1842 botanische monsters verzameld. Het vastleggen van de plantendelen wordt een reuzenklus. In ruim anderhalf jaar zullen zo'n 4,5 miljoen plantendelen worden vastgelegd. In die periode gaan er tien-tot twaalfduizend specimen per dag over de lopende band en onder de camera's door.

Voor dit soort projecten is een flinke investering gedaan in een nieuwe 'insectenband'. De wetenschappelijke naam, vindplaats en vinder van het insect worden ook vastgelegd. 'De kwaliteit van het beeld staat voorop', zegt Bader. 'Maar snelheid is even belangrijk, mede met het oog op de betaalbaarheid.'

De echte waarde van het digitaliseren zal de komende jaren nog veel sterker naar voren komen, voorspelt projectenmanager Bo Schoonhoven (32). 'Wetenschappers uit de hele wereld kunnen steeds meer verzamelingen snel en tot in detail bekijken, gewoon achter hun eigen beeldscherm. Dat kan veel waardevolle conclusies opleveren, bijvoorbeeld over de effecten van klimaatverandering.'

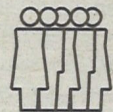
PROFIEL

Waar
Heerhugowaard

Sinds
1997

Aantal
werknemers
130

Jaaromzet
9,5 miljoen euro